
RECENSION

En bukett av skeptiska småblomster

The Skeptic Magazine är namnet på de brittiska skeptikernas tidskrift. Den grundades 1987 av journalisten Wendy Grossman, utkommer fyra gånger om året och är i skrivande stund inne på sin 22:a årgång. *Why Statues Weep* är en antologi med material från tidningen. Undertiteln till antologin är "The Best of The Skeptic".

Thurstan Brewin skriver om alternativmedicin: om olika beteckningar (alternativ, komplementär, kvacksalveri, etc.) och om att ingen patient rimligen kan ha något att förlora på att få reda på vad pålitliga studier egentligen säger om olika behandlingsalternativs effektivitet.

WHY STATUES WEEP

The Best of The Skeptic.

Wendy M. Grossman &

Christopher C. French

(red.)

The Philosophy Press,

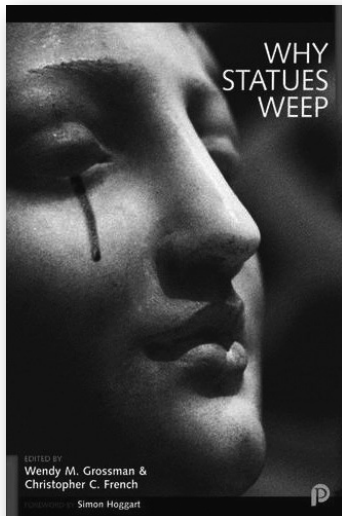
2010, 204 s.

Susan Blackmore, tidigare parapsykolog, bidrar med flera texter. Bland annat berättar hon om hur hon kom att medverka i ett synnerligen oseriöst tv-program på BBC om nära döden-upplevelser. Producenten hade försäkrat Blackmore om att programmet skulle ha en vetenskaplig inriktning, men det var lögn. Programmet presenterade Stuart Hameroffs teorier om medvetandet och om den framträdande roll han tillskriver mikrotubuli (proteiner i cellskelettet) för medvetandets funktion. Teorin är sedan länge sönderplockad av kritiker, och det torde vara väldigt få kunniga i relevanta ämnen som tror på teorin utöver Hameroff själv.

Charles Paxton skriver om sökandet efter okända djur (kryptozoologi). Han betonar att de flesta som intresserar sig för detta inte länkar det till övernaturligheter: ”I marginalen finns det människor som tror att Bigfoot, Nessie och stora sjöodjuret har övernaturligt ursprung, men dessa personer undviks av kryptozoologer i huvudfåran, och de ger i allt högre grad sitt ämne ett eget namn, den underbara nybildningen ’para-kryptozoologi’ ” (s. 10). Paxton påpekar också att den gängse definitionen av kryptozoologi (sökandet efter okända djur) inte helt lyckat fångar vad personer som kallar sig kryptozoologer faktiskt gör, och inte heller drar en klar skiljelinje mellan kryptozoologer och många konventionella zoologer. Kryptozoologer, menar Paxton, letar efter konstiga djur: udda, okända men potentiellt spännande djur (t.ex. ovanligt stora). ”Det finns ett kortare sätt att uttrycka detta: kryptozoologi är studiet av monster” (s. 12).

David Clarke berättar om Storbritanniens kanske mest kända UFO-observationer, i Rendlesham den 26 de-

cember 1980 (observationerna blev ordentligt omskrivna först 1983). Astronomen Ian Ridpath löste så småningom mysteriet genom att visa att de observerade ljusen mycket väl kunde komma från fyren vid Orford Ness ca en mil bort. Många självutnämnda ufologer hälsade Ridpaths teori med skepsis och förlöjliganden, och det är ett sorgligt faktum att många av dem som är mest intresserade

av UFO också har störst intresse av att hålla mysterier vid liv. Clarkes text handlar mest om varför så många ufologer vill hävda att en myndighetsmörkläggning genomförts i Rendlesham.

Richard Wiseman, välkänd brittisk forskare inom psykologi, beskriver vilken skada andemedier och andra självutnämnda mirakelmänniskor kan ställa till med. Ett medium berättade för en ung man att han skulle dö innan han fyllt 28. Mannen gick hem och tog livet av sig, och efterlämnade en anteckning där han förklarade att det var meningslöst att vänta på det oundvikliga.

Wiseman redogör också för en demonstration av s.k. psykisk kirurgi (även kallat mirakelkirurgi eller mirakeloperation) som han bevistat i en lokal som tillhörde ett offentligt bibliotek i London. Det är sedan länge känt att psykisk kirurgi normalt utförs med hjälp av trollerimetoder: "kirurgen" (mediet) ser ut att med bara händerna tränga in i patientens kropp under avsevärd blodspillan, men egentligen rör det sig om tämligen enkla illusoriska

handgrepp. Mediet tränger i verkligheten aldrig in i patientens kropp, och blodet (rödfärg) kommer från ampuller som kirurgen haft dolda i händerna. Demonstrationen som Wiseman bevittnade var dock klart annorlunda. Mediet använde inte trollerimetoder, utan snittade faktiskt de frivilliga personerna (ganska ytligt) med ett vasst instrument på två ställen vardera så att riktigt blod trängde ut. Mediet opererade ungefär 15 personer på rad denna kväll men gjorde aldrig några ansträngningar att tvätta händerna. Risken för spridning av blodburen smitta var uppenbar, men ingreppen kunde pågå flera ytterligare kvällar innan lokaluthyraren varskoddes och satte stopp för vansinnet. Då hade mediet hunnit inkludera flera HIV-positiva personer bland de opererade.

Ovan har jag bara nämnt några få av bidragen i *Why Statues Weep*. Texterna är korta, ofta bara 3–4 sidor. Det betyder att väldigt många ämnen har fått plats i denna 200-sidiga bok, men att ingen text är speciellt djuplodande. Överlag måste dock sägas att textkvalitén är hög. Boken är som en väl sammansatt bukett av skeptiska småblomster, perfekt som present till någon som läser engelska obehindrat och som vill få en överblick över hurdant kunnig och välformulerad kritik av bluff och pseudovetenskap kan se ut.

Jesper Jerkert